

Koncepce kariérového rozvoje žáků

Projekt „Implementace KAP JMK II“ s registračním číslem CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/0017177 v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) je financován Evropskou unií, státním rozpočtem ČR a Jihomoravským krajem.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

jihomoravský kraj

Autorky: Pavla Frňková, Veronika Kirchnerová

Vydalo: JCMM z. s. p. o., 2022

Dílo je zveřejněno na webových stránkách: <https://vzdelavanivsem.cz/>

**Koncepce kariérového rozvoje žáků © 2022 od Pavly Frňkové
a Veroniky Kirchnerové vydané JCMM z. s. p. o. podléhá licenci CC BY-NC-ND 4.0**

Tvorba koncepce kariérového rozvoje žáků

Cíl aktivity

Systematizace aktivit kariérového rozvoje žáků na škole vzhledem ke stanoveným cílům vzdělávání a profilu absolventa školy.

Přínosy

→ Definování procesů a aktivit kariérového rozvoje žáků na dané škole

- › **Vedení školy i učitelé** mají přehled o všech aktivitách kariérového rozvoje. Díky tomu může být odstraněna duplicita témat v různých předmětech napříč školou.
- › **Kariérový poradce** se může při individuálních konzultacích odkazovat na již realizované aktivity, čerpat z nich poznatky (ideálně formou portfolia viz poslední bod)
- › **U žáků** jsou postupně, cíleně a systematicky rozvíjeny jejich kompetence potřebné pro vstup a uplatnění na trhu práce.

→ Větší provázanost témat kariérového rozvoje napříč školou

- › **Učitelé** mají přehled, jaké aktivity s žáky dělají kolegové, mohou na aktivity navázat, odkazovat se na ně
- › **Prohloubení spolupráce učitelů**
- › **Žáci** mohou vědomě navazovat na učivo předchozích ročníků/učiva jiných předmětů.

→ Větší motivace žáků ke studiu

- › Provázanost různých předmětů se vstupem na trh práce, případně přípravou na něj, často zvyšuje motivaci žáků ke studiu těchto předmětů

→ Využití při prezentaci školy uchazečům o studium, protože uplatnění absolventů na trhu práce je jedno z důležitých kritérií výběru školy

→ Na základě vypracované koncepce kariérového poradenství je možné poměrně snadno vytvářet portfolio žáků. Portfolio je přínosem zejména v těchto oblastech:

- › **Žákům** umožní systematicky ukládat výstupy jednotlivých aktivit kariérového rozvoje, zpětně je reflektovat, využít je pro plánování svého dalšího rozvoje i zhodnocení toho dosavadního
- › **Žáci** ho mohou využít pro sebe prezentaci při vstupu na trh práce nebo přechodu na vyšší stupeň vzdělávání (VOŠ, VŠ)
- › Žákům může sloužit pro sebe prezentaci i při sjednávání odborné praxe v průběhu studia
- › **Kariérovému poradci** může portfolio posloužit jako podklad při individuální konzultaci zaměřené na volbu povolání/ školy

Délka tvorby

minimálně 2 měsíce

Tým

- koordinátor kariérového poradenství, kariérový nebo výchovný poradce, vedení školy (ředitel školy, zástupci)
- osvědčilo se, když jsou v některých částech tvorby koncepce přítomni i další členové ŠPP a učitelé nebo vedoucí předmětových komisí, v jejichž předmětech se témata kariérového rozvoje žáků nejvíce rozvíjejí (často společenské vědy, odborný výcvik atd.)

Postup

1. Pojmenování cílů kariérového rozvoje žáků na škole

Kdo realizuje

vedoucí pracovníci školy, kariérový poradce, případně další členové ŠPP

Na základě ostatních strategických dokumentů školy (ŠVP, koncepce školy, strategický plán rozvoje atd.) je třeba specifikovat cíle kariérového poradenství na konkrétní škole.

Tyto cíle doporučujeme formulovat jako cílové kompetence absolventů školy. Ty lze většinou rozdělit do tří oblastí:

- **Sebepoznání** (poznání vlastních silných a slabých stránek, dovedností, talentů, hodnot)
- **Příprava k vstupu na trh práce** (informace z oblasti světa práce, seznámení se s různými profesemi a pracovními prostředími, příprava na výběrové řízení)
- **Rozvoj osobnostních a sociálních kompetencí** potřebných k uplatnění na trhu práce (týmová spolupráce, kompetence k učení, zvládnání stresu, komunikační dovednosti, kritické myšlení, flexibilita atd.)

Metody

- analýza strategických dokumentů školy
- řízená či facilitovaná diskuse užšího okruhu lidí vytvářejících na škole koncepci ohledně priorit a cílů kariérového poradenství na škole

2. Zmapování aktivit, které již na škole probíhají

Kdo realizuje

koordinátor kariérového poradenství (může se jednat o kariérového či výchovného poradce, ale i člena vedení školy)

V této fázi je potřeba zjistit všechny aktivity, kterými se již nyní na škole kariérový rozvoj žáků realizuje. Tyto aktivity lze rozdělit na tři hlavní oblasti:

- a. Realizace kariérového rozvoje v rámci jednotlivých předmětů (teorie i odborný výcvik)
- b. Realizace kariérového rozvoje v rámci projektových dní, třídnických hodin a dalších aktivit (přednášky, exkurze, návštěva ÚP, PPP atd.)
- c. Individuální kariérové poradenství (může poskytovat ŠPP nebo mohou být zajištěny externě)

Metody

1. *Analýza ŠVP* - vytvoření základního obrazu o tom, kde a jak se kariérové poradenství realizuje.
2. *Zjišťování reálné náplně učiva jednotlivých předmětů* ve vztahu ke kariérovému poradenství, zejména k naplňování cílů kariérového rozvoje
 - › u jednotlivých cílových kompetencí je potřeba zjistit: co konkrétně se žáci učí, v jakém předmětu, jakým způsobem a s jakým výstupem. může probíhat formou dotazníkového šetření, sdíleného dokumentu, rozhovoru s učiteli atd.
3. *Systematizace výsledků průzkumu* - vytvoření přehledu, co konkrétního z oblasti KR se v jednotlivých ročnících jednotlivých oborů realizuje, jaké kompetence jsou rozvíjeny, v jakém předmětu či aktivitě, zda a jaké jsou z toho výstupy.

Příklad – kompetence potřebné k vstupu na trh práce – psaní životopisu – Český jazyk, 3. ročník, seznámení s vzory životopisů, sepsání vlastního životopisu (výstup)

3. Vytvoření dokumentu s popsaným systémem kariérového rozvoje žáků

Kdo realizuje

koordinátor kariérového poradenství (může se jednat o kariérového či výchovného poradce, ale i člena vedení školy) + vedení školy

Vytvoření dokumentu, ve kterém budou přehledně popsány cíle kariérového poradenství a konkrétní aktivity, které je rozvíjí.

Tento dokument může mít podobu Konceptce kariérového poradenství, případně částí ŠAPu, nebo dlouhodobého plánu kariérového poradenství. Pokud škola vnímá kariérové poradenství jako jednu ze svých priorit, doporučujeme vytvořit Konceptci kariérového poradenství.

Metody

1. *Na základě předchozího výzkumu se vytvoří přehled aktivit kariérového rozvoje - Zde se osvědčilo, aby byly aktivity kariérového poradenství přehledně po oborech a jednotlivých ročnících, ve kterých jsou aktivity realizovány.*
2. *Prezentace přehledu aktivit kariérového poradenství pedagogům - po prezentaci přehledu aktivit je vhodné doptávat se pedagogů na 2 oblasti:*
 - a) *Zda některá z aktivit, které jsou na škole realizovány, v přehledu nechybí. Může stát, že si na základě vytvořeného přehledu někteří z pedagogů uvědomí další aktivity, které s žáky realizují*
 - b) *Kdo by byl ochoten podílet se na doplnění chybějících aktivit - pro rozvoj kompetencí, pro které na škole chybí vhodné aktivity, je možné vytvořit pracovní skupinu učitelů se zájmem o problematiku kariérového rozvoje, která doplní potřebné aktivity - co, jak, v jakém ročníku a oboru a s jakým výstupem se bude realizovat.*
3. *Doplnění chybějících aktivit za pomoci externích organizací - v případě, že se v předchozím kroku nenajdou pedagogové, kteří by doplnili chybějící aktivity, je možné využít pro tyto účely externí organizace, a to dvěma způsoby:*
 - a) *Metodická podpora externí organizace - k doplnění aktivit je možné přizvat externí organizaci, která může některé aktivity doporučit a v případě potřeby v nich proškolit pedagogy*
 - b) *Realizace aktivit externí organizací - chybějící aktivity je také možné doplnit domluvením spolupráce s některou organizací či institucí (ÚP, PPP atd.)*
4. *Vytvoření finální podoby dokumentu*

4. Zavedení kariérových portfolií žáků a využití aplikace Start iD

Kdo realizuje

nejprve vedení školy spolu s koordinátorem kariérového poradenství, poté jsou zapojeni učitelé předmětů, v nichž se objevují výstupy do portfolií a učitelé, kteří budou mít vedení portfolia žáků na starosti

Ve chvíli, kdy je na škole vytvořen a doplněn přehled aktivit, dalším logickým krokem je zavedení kariérového portfolia na škole. Kariérové portfolio žáků přitom znamená shromažďování výstupů jednotlivých aktivit pro jejich další reflexi a využití, aby každý žák měl k dispozici uspořádaný, reflektovaný a komentovaný soubor vybraných materiálů.

Klíčové je, že tyto materiály vznikají během procesu učení žáků a souvisejí s jejich kariérovým rozvojem (Frňková, Kirchnerová, 2022)

Metody

1. *Stanovení cílů zavedení žákovských portfolií (může stanovit vedení školy, část pedagogického sboru nebo celý pedagogický sbor). Je možné popsat své vlastní cíle, nebo si vybrat z těchto možností:*
 - a. podpora sebepoznání a sebereflexe žáků,
 - b. podpora žáků při rozhodování o výběru střední či vysoké školy, vhodné profese či pracovního místa,
 - c. nástroj cíleného a systematického rozvoje osobnostních a sociálních kompetencí žáků (komunikace, spolupráce, time management, zvládání stresu, kompetence k učení atd.),
 - d. podklad pro sebeprezentaci žáků (podklady pro vstup na trh práce i odbornou praxi, zahraniční projekty),
 - e. nástroj prevence školní neúspěšnosti,
 - f. nástroj pro přenesení větší zodpovědnosti za studium na žáky,
 - g. pomůcka pro zlepšení spolupráce s rodiči, která umožní rodičům mít lepší přehled o kariérovém rozvoji svých dětí. Portfolio může sloužit i jako podklad pro poradenskou konzultaci učitel/poradce–rodič–žák,
 - h. využití portfolia při výuce ve smyslu rekapitulace naučeného a motivace pro další studium,
 - i. nástroj formativního vzdělávání a hodnocení,
 - j. nástroj propojování znalostí z jednotlivých předmětů, propojování poznatků z teorie a odborného výcviku,
 - k. podklad pro praktickou maturitní zkoušku nebo závěrečnou zkoušku,
 - l. podklad pro přijímací řízení na střední / vysoké škole / přijetí do zaměstnání (Frňková, Kirchnerová, 2022)

2. Na základě stanovených cílů škola stanoví následující oblasti:

- jakou bude mít portfolio podobu (digitální, listinnou nebo obě),
- zda bude jeho vedení pro žáky povinné (případně jakým způsobem),
- jestli bude zavedeno od 1. ročníku nebo napříč ročníky,
- kdo a jakým způsobem se bude s žáky portfolioím věnovat (Frňková, Kirchnerová, 2022)

Využití aplikace Start iD

Při vedení portfolioí je možné využít aplikaci Start iD, která umožňuje:

- vedení portfolioa digitální formou
- evaluaci portfolioa - výstupy se ukládají do aplikace
- žák se rozvíjí v sebe prezentaci
- zvýšit motivaci žáků - praktické využití
- propojení žáků s firemním prostředím

5. Podpora učitelů v realizaci koncepce kariérového rozvoje žáků

Kdo realizuje

pedagogové, lektor, supervizor

Po vytvoření systému kariérového rozvoje žáků a zavedení portfolií může být velmi přínosné jeho implementaci podporovat různými metodami.

Metody

1. *Sdílení dobré praxe mezi učiteli*
 - a) *Neformální rozhovory mezi učiteli k tomuto tématu*
 - b) *Formální setkání ke sdílení dobré praxe* - vymezený čas a prostor pro sdílení zkušeností, technik či metod kariérového poradenství mezi učiteli
 - › sdílení dobré praxe může mít podobu volné diskuse, ale může být také více strukturované, buď předem určeným pedagogem nebo externistou - facilitátorem či supervizorem
2. *Supervize* - lze využít individuální či skupinovou supervizi ke zpracování překážek a náročných momentů
3. *Proškolení pedagogů* v tématech, která jsou pro pedagogy nová, neví si v nich rady atd.

6. Evaluace a případné zpracování změn

Kdo realizuje

vedení školy, koordinátor kariérového poradenství

Po vytvoření systému kariérového rozvoje žáků a zavedení portfolií může být velmi přínosné jeho implementaci podporovat různými metodami.

Metody

1. *Evaluace procesu zavádění změny* – sdílení zkušeností se zaváděním změn mezi pedagogy, získávání zpětné vazby od pedagogů i žáků (ptát se na 3 oblasti – úspěchy, problémy, nápady na další realizaci)
2. *Evaluace dopadů zavedení koncepce kariérového rozvoje žáků a portfolií*
 - › v průběhu studia – sledování výsledků učení žáků, tvorbu portfolia
 - › výzkumy mezi absolventy zaměřené na jejich uplatnění na trhu práce nebo úspěšnost kariérového rozhodování

Ing. Petr Bouda, ředitel OA a SZdŠ Blansko:

“Vypracování a zavedení koncepce kariérového poradenství nám dalo jasný obrázek o tom, jak jsme na tom s profesní přípravou našich žáků. Umožňuje nám se soustředit na důležité a podstatné oblasti vzdělávání našich žáků. Koncepce je pro nás vodítkem, průvodcem, koordinátorem, pomocníkem v oblasti kariérového poradenství na naší škole. Zpracování koncepce nám přineslo také zefektivnění vzdělávacího procesu (dublované učivo, nové metody práce a výuky, nové aktivity) a zvýšení spolupráce celého pedagogického sboru.”

Použité zdroje

Frňková, P., Kirchnerová, V. (2022). Koncepce kariérového rozvoje žáků a zavádění žákovských portfolií na školách. *Kariérové poradenstvo v teorii a praxi* [online], 11(22). Dostupné z: <https://www.euroguidance.cz/publikace.html>

Projekt „Implementace KAP JMK II“ s registračním číslem CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/0017177 v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) je financován Evropskou unií, státním rozpočtem ČR a Jihomoravským krajem.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

jihomoravský kraj

Text vznikl v rámci projektu Implementace KAP JMK II, registrační číslo CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/0017177 v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, s finanční podporou z Evropské unie a Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy.